

**Indsatsområde Isefjord.
Tuse-Mårsø Enge og Tempelkrog
Referat af fælles følgegruppemøde nr. 1**

Afholdt: Onsdag den 11. september 2008 på Langtved Færgekro

Deltagere Tuse-Mårsø Enge:

Holger Christensen	Friluftsrådet
Per Clausen	Danmarks Jægerforbund
Kristian Hardis	Lodsejer
Kaj Rasmussen	Lodsejer

Deltagere Tempelkrog:

Holger Christensen	Friluftsrådet
Michael Hansen	Lodsejer
Kristian Thomassen	Lodsejer
Viggo Christensen	Lodsejer
Knud Nielsen	Dansk Sportsfiskerforbund
Per Clausen	Danmarks Jægerforbund
Rune Hylby	Tuse Å's Ørredsammenslutning

Deltagere fælles:

Eskild Lund	Lejre Kommune
Peer Skaarup	SNS, Nordsjælland
Mogens Lindhardtzen	SNS, Nordsjælland

Referent: Mogens Lindhardtzen

- Dagsorden:*
1. Præsentation
 2. Isefjord generelt
 - Økonomi
 - Løvenborg
 - Politikertræf 1. oktober
 3. Tekniske forundersøgelser (se hjemmeside)
 4. Ejendomsmæssige forundersøgelser (se hjemmeside)
 5. Lodsejermøder (se hjemmeside)
 6. Projektgruppens forslag til indstilling til SNS

7. Eventuelt

Ad. 1. PS bød velkommen og de tilstedeværende præsenterede sig.

Ad. 2. Arbejdet med Indsatsområde Isefjord er nu gået ind i en fase, hvor der arbejdes videre med 3 mulige delprojekter i indsatsområdet hhv. Løvenborg, Tuse-Mårsø Enge og Tempelkrog. Det besluttedes på forrige følgegruppemøde fremover at mødes i følgegrupper for hvert enkelt af delprojekterne Tuse-Mårsø Enge og Tempelkrog, sammensat af Skov- og Naturstyrelsen, organisationerne og lodsejerrepræsentanter fra de to områder. Det er valgt at indbyde begge følgegrupper til mødet i dag, da projekterne kører helt parallelle forløb frem til nu.

PS præsenterede nøgletal for projekternes kvælstoffjernelse og økonomi. Løvenborg er blevet 2 mill. kr dyrere end budgetteret. Tuse-Mårsø Enge ser foreløbigt ud til at holde sig på det forventede og Tempelkrog bliver i alt 8 mill. kr. dyrere, fordi jord- og erstatningspriserne har vist sig at være væsentligt højere end oprindeligt anslået.

Tidsplanen er fulgt indtil nu, men vil blive langt mere usikker i forhandlingsfasen om erstatningsaftalerne. Hvis alt går glat kan Tuse-Mårsø Enge og Tempelkrog tidligst færdiggøres i 2010.

Løvenborg er færdigprojekteret og 1. spadestik tages 1. oktober i år. Myndighedstilladelserne er stadig i høring frem til 16. september. Publikumsfaciliteter etableres i 2009. Til 1. spadestik indbydes pressen og organisationerne, herunder os i følgegrupperne og den øvrige projektorganisation. Desuden deltager Miljøministeren og borgmestre samt lokalpolitikere fra flere af Isefjordkommunerne.

PC anmodede om at Jægerforbundets kredsformand også blev inviteret.

Ad. 3. ML orienterede om den tekniske forundersøgelse af Tempelkrogprojektet udarbejdet af det rådgivende firma Orbicon. Undersøgelsen munder ud i 2 mulige projektscenarier: Et permanent vådområde med en lavvandet sø (scenarie 1) og et vådområde med periodevist oversvømmede enge og mindre arealer med permanent vand (scenarie 2).

MH foreslog at undersøge om man kunne opnå endnu bedre kvælstoffjernelse ved at føre Elverdams Å mere ud i hjørnerne af vådområdet. ML svarede, at det vil vi gerne undersøge.

KT efterspurgte en opgørelse over kvælstof i hele åens opland, så man kunne se hvor meget kvælstof der burde fjernes på alle arealer (som et generelt virkemiddel), i stedet for at hele indsatsen skal ske i dette lille projektområde (som et specifikt virkemiddel).

PC spurgte til jagten. ML svarede at der fortsat vil kunne drives jagt efter jagtlovens bestemmelser.

KT spurgte om man kunne udforme et begrænset projekt så det kun omfatter de lodsejere der er positive overfor projektet. ML svarede at det vil vi gerne, hvis det er muligt uden store tekniske afværgeforanstaltninger i form af f.eks. nye pumper og diger. Men at Orbicons vandspejlsberegninger viser en mindre stuvning af vandstanden i Elverdams Å, som følge af begge projektscenarier, helt op til de to betonstyrte i hhv. Elverdams Å og Amtsskelåen på hver sin side af Kragemosen. Der er kun lidt fald på åen på denne strækning, så umiddelbart ser det ikke ud til at det påvirkede areal kan begrænses yderligere.

PS orienterede om de tekniske forundersøgelser i Tuse-Mårsø Enge udarbejdet af det rådgivende firma Rambøll. Projektforslaget sigter mod at skabe periodevist våde enge ved at lede Tuse Å i et slynget leje ind gennem de laveste arealer i området til sammenløb med Mårsøgrøften. Herudover afbrydes dræn og sluseportene i dæmningen ved åens udløb reguleres. Der er 3 ejendomme som har bygninger og anlæg der ligger relativt lavt, men Rambøll anviser løsninger, så de ikke påvirkes af højere vandstande i området.

Ad. 4. PS redegjorde for hovedkonklusionerne af de ejendomsrættelige forundersøgelser. Undersøgelserne er foretaget af en konsulent fra Direktoratet for FødevareErhverv ved besøg og samtaler hos hver enkelt lodsejer. Der er på basis heraf anslået en erstatningsøkonomi, og behovet for anskaffelse af erstatningsjord og en oversigt over tilslutningen til projekterne er opgjort. Tempelkrog har en væsentlig højere erstatningspris pr. hektar end Tuse-Mårsø Enge, fordi jorden er væsentlig mere dyrkbar i nuværende tilstand. Det vurderes at den fornødne erstatningsjord vil kunne erhverves i begge projekter, at der er overvejende lodsejertilslutning i begge projekter under visse forbehold om erstatningsjord eller andet, men at fuld frivillig tilslutning ikke kan forventes i nogen af projekterne.

VC spurgte om lodsejerne i Kragemose er medregnet. PS svarede at den ejendomsrættelige forundersøgelse er uden Kragemosen, og at der er behov for at gennemføre en sådan.

Ad. 5. Der har været afholdt møde med lodsejerne i Tempelkrog den 12. juni og med lodsejerne i Tuse- Mårsø Enge den 19. juni 2008. Der var livlig debat på begge møder og referater af møderne er lagt på hjemmesiden.

Ad. 6. PS præsenterede projektgruppens forslag til indstilling om at videreføre projekterne i både Tempelkrog og Tuse-Mårsø Enge, påbegynde opkøb af erstatningsjord og søge tillægsbevilling til et forhøjet budget.

Der skal desuden tages stilling til, internt i Skov- og naturstyrelsen, hvor vidt man vil benytte de ekspropriationshjemler der findes i naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven hvis det, med enkelte lodsejere, ikke kan lykkes at få frivillige aftaler mod erstatning.

Der var ikke bemærkninger til projektgruppens forslag til indstilling.

Ad. 7. PS takkede i dag og for mødedeltagelsen.